

Odgovor: Sedaj nam ni znan naslov nobenega takega sodarja, pač pa upamo, da se bode vsled Vašega vprašanja kedo pri nas zglasil, in radovoljno Vam potem prijavimo njegov naslov.

Podučne stvari.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

(Dalje.)

210.

Ruščuk. Po železnici do Varne.

Pri Ruščuku smo. „Tu se moram razgledati,“ omenil sem poleg stoječemu Božidarju. „Vele, da je Ruščuk najvažnejše trgovsko mesto na bolgarskej Donavi. Vlak oddrči še le ob devetih, toraj imam dosta časa.“

„Da, tudi mene zanima ogledati od blizu, kako se razvija ta najnovejši narod evropski, in naši rodni bratje.“

Izkrcavši one potnike, kateri so ostali v Ruščuku, potegnil je nas parobrod malo dalje, kjer stoji kolodvor. Tu nam mitničar v sivej opravi, kakoršna je bitni znak bolgarski, pregleda torbe, pa nas pusti, da se sprehajamo po kolodvoru do devete ure. Ker nas Mayer opozarja, da se na železniških postajah do Varne, razen vode in ovočja, ne dobiva ničesar, zato se je treba preskrbeti s hrano. Stopili smo s Francozinjo v bifet. Za kos kruha in sira, pa nekoliko narezkov salame je zahteval trgovec dva franka. Da se je to Francozinji zdelo predrago, podala mu je vendar dva srbska dinarja, katera je na parobodu morala vzeti za dva franka. Ali trgovec moli roko in hoče imeti še dvajset santimov. „Kaj?“ zarohni ona. „Po vsem svetu je frank, frank, ako vi nečete drugače, pa imate nazaj svojo robo“ in vrže mu jo na plošček. Ker midva nisva marala za salame, kupila sva od drugega Bolgara nekaj kolačev.

„Kako to,“ poprašal sem mladega Bolgara, ki je pod verando nosil na sebi celo skladalnico knjig in novin na prodajo, „da srbski dinar nima tu popolne veljave?“

„Srbi“, odgovori mi smejoč se lokavo, „pobijajo naše leve, a mi njihove dinare!“

„E da bi vas koklja brcnila!“ Čemu se prepirajo jednokrvni bratje! Naj pazijo, da se jim od teh razporov ne izleže kako novo Kosovo!

Kupivši od njega vsak svoje novine za zabavo po potu do Varne, o katerej Mayer veli tole: „Die Bahn (Strecke) bis Varna bietet nichts Anziehendes,“ hiteli smo navkreber v sam Ruščuk. Ima vojarne, utrdbe, 29 džamij, 2 bolgarski, 1 grško, i katoliško cerkev, 4 bol-

garske in 1 katoliško šolo, 2 bukvarni, 1 bolgarske novine, deset konzulatov, in mnogo evropskih prodajalnic in tvornic. Na posebnem glasu so zlatarske tvornice, v katerih izdelujejo razen lišp od srebra in zlata; potem lončarske, v katerih izdelujejo črno posodje s srebrnimi okraski opisano. Duš ima Ruščuk do 26.000, polovico Turkov, čez 9000 kristjanov. in 1200 Judov.

Glavna ulica, ki vodi od kolodvora do gostilne Isla Hane, ima enonadstropne hiše ob obeh straneh, nekatere so zidane, nekatere lesene. Pri tleh so navadno prodajalnice. Po ulici leži hud prah, ki ti napravlja bolečine v očeh, tako da mnogi tudi oslepe. Bolgari, pravi velikani, vozijo vodo v sodih z Donave za kuho in perilo. Šli smo v gostilno Isla Hane, katero je neki Srb s Pančeve prav evropski uredil, da si prašno grlo operemo z limonado. Sedli smo na velikem vrtu nasproti častnikom bolgarske vojne, kateri so kavo pili. To so skoro sami Rusi, ker domačinov še ni. Tudi oprava jim je ruska. Govore mej seboj zgolj ruski. Pri drugej mizi so sedeli Bolgari. Poslušali smo napeto, ali skoro jih nismo razumeli. To so bili vzhodni Bolgari, kateri se tudi sami težko porazumejo s svojimi zahodnimi brati, kateri stanujejo bližje Sroške.

Kmalu nam strežnik Srb prinese limonade. Take pijače pa še ne. Da se vsi francoski slastičarji zjedinijo, ne napravijo ti tako sladkorezkega in kaj vem kakošnega hladila. Čim več piješ te pijače, tem več je želiš. Okrepljeni smo se spustili proti Donavi, in prišli smo na cesto, ali šetališče, kakor tu vele, od koder je videk na Rumunsko, zlasti na trgovsko mesto Gjurgjevo, v kateri bi lahko skočil, da imaš orjaške noge. Ta cesta je jamasta z zanikarnimi robinjami, ali akacijami, kakor napečno velimo, obsajena. No nič ne de, šetališče je radi vidika. Ker Ruščuk stoji visoko nad Donavo, in ni zavarovan z nikakoršnim gorjem od severne strani, zato mu je podnebje zelo spremenljivo. Malo ima vedrih in mirnih dnij v etu; vedno ga škropi dež. Ko smo se nagledali te lepote, spustili smo se mej kvakanjem krogarjev, kateri tu mesto golobov hiše oživljajo, k Donavi. Od tu se leze zopet po gričastem svetu na vzhodno stran, koder so se raztresle turške, a dalje po jarku tudi judovske kolibe. Turki, veliki ljudje, krepkih mišic, leže pred prodajalnicami. Ker nas je prah preveč ščetal, nismo šli gledat lepih vrtov zunaj mesta, katere hvalijo potopisci, temveč smo jo brzo mahali nazaj proti železnici. S potom smo videli puste prostore, podrtine, kupe raznih rečij in smetij. Ker je bilo še dosta časa, začeli smo hoditi po kolodvoru. Ko smo se nahodili, sedli smo v kupé prvega razreda. Kupé kakor dunajski, prostoren, priročen, čist, z elastičnimi sedali, da ti ni treba boljšega železi. Naposled smo oddrdrali; vozili smo malo počasnejše kakor na italijanskih železnicah, a dosta hitreje kakor na avstroogerskih s kondukterjem Bolgarom, ki govori tudi še nemški in francoski. Francozinja se je stisnila v kot in jela mižati,

Božidar se je odmaknil daleč na drugo stran, a jaz sem sedel pri oknu in gledal okolico. Vele, da je to zoprna okolica, ali meni ni, saj je bolgarska! Res so hiše male, ali meni se zde zanimive radi posebne bolgarske stavbe. Zemlja je, dokler oko nese, valovita, dobro obdelana, njive se vrste z gozdiči, livadami in pašniki, po katerih se pasejo črede. Pred leti se je tu košatila nepregledna hraščina, katero pa so Turki posekali in v Carjigrad zvozili za gradnjo brodov. V štiridesetih letih, ako Bog dade, hočejo se posekani prostori zopet zarasti s sadunosnim drevjem. Bolgarska sela so prav taka, kakoršna so do Ruščuka, in nehote odvrtaš oči od pomilovanja.

Na postaji Šejtandžiku so vreli potniki v malo hišo, tudi mi smo stopili za njimi z radovednosti. Grizli so in se davili nad bifteki. Mi smo hoteli boljše jesti, zato smo kupili od nemške strežnice pečeno piščico, sira, kruha in steklenico šomlavca, kolikor gre na tri osebe; dali smo za vse vkup pet frankov. Potem smo hiteli koj nazaj v kupé, ker stražar je že držal zvonec, da pozvoni na odhod. Razgrnili smo novine pa začeli mej smehom in vsakovrstnimi šalami srečno zobati ono mrvice hrane, in jo zalivati iz skupne steklenice. Midva z Božidarom sva se obrisala ob novine, Francozinja pa ob krilo, kakor naše kmetice.

Čim bolje smo se bližali Varni, tem živejše je Francozinja, ki je že več potov tu se vozila, pripovedovala o divoti Bosfora in o množini brodov v Carjegradu. V misel pa je vzela tudi strahote ob vkrcavanju na parobrod v Varni. Kmalu smo obstali na lepem kolodvoru, a Varne še nismo ugledali.

(Dalje prihodnjič.)

Kratkočasno berilo.

Iz kmetov v mesto.

(Slika iz življenja naših dni.)

(Konec.)

Cenko je res šel nekoliko korakov naprej; — v njegovem osrčju vrelo je, kot stopljena ruda v žarečem plavežu. Pa, — skušnjava je bila preveč velika. Se bom že na kaki način izvil iz kleš, saj je viditi dober človek, djal je sam pri sebi, vrne se nazaj, stopi v „šnopsarijo“, in se hoče vsesti k stranski mizici. Tajni redar ga vabi naj sede k njemu. „Nisem nič kaj pri denarjih“, odvrne plašno Cenček. Ali vohunasti in zviti redar mu prilizneno odvrne: „E, kaj to! — danes je moj rojstni dan, nenavadno židane volje sem, le brez skrbi ga pij; vse plačam jaz.“ Cenček si ni dal veliko prigovarjati, kozarec za kozarcom prekucne, redar pa mu lukavo nalija. Sicer mu je bilo s pričetka nekako tesno pri srcu, pa bolj ko je pil, bolj je zginjevala otožnost. „Vi ste pa vendar le blaga duša,“ pravi Cenko svojemu navideznemu prijatelju, „pa tudi zali človek, kakor jih ima mesto malo enacih.“ Redar se skrivaj tiho namuzne, potem pa lokavo pravi: „E, Cenko! kaj jaz; — no, pa če ti

prav pritrdim, kar praviš, smem pa zraven reči, da tudi ti se smeš ponašati kot eden najlepših fantov na dalječ okrog. Mislim, da marsikateri deklici si že zklodil možgane, in da sploh moraš imeti pri ženskah ogromno srečo.“ — „Da!“ odvrne Cenko ponosno, „res je tako! Marsikatero sem že speljal na led! V ogenj bi šle za me; — vse storijo za me! — — —“

In preden je pretekla ura, dosegel je tajni redar svoj namen. Cenko vjel se je, in svojo ljubico — izdal.

V.

Naslednje jutro pride redar z poklicom za Jerico, da mora nemudoma na policijo. Prestrašila se je in obledela, a kmalo se zopet osrčila in sledila redarju. Da je izdana, se ji še sanjalo ne bilo, ker jej je Cenko vedno zatrjeval, da zna molčati, kakor grob. Pa, — revica je preveč vrjela in svojemu zapeljivcu zaupala. Dana je bila v zapor in pričela se z njo stroga preiskava.

Opoldan je Cenček, ki je bil prespal to, kar so prejšnji večer govorile njegove pijane usta, skrivaj pričakoval Jerice pri vodnjaku. Pa, — ni je bilo. Ko hoče togoten odhajati, češ: danes me pa bo zopet pustila stradati, stopi k njemu čvrsti redar, — zdajci se mu pridruži še drugi, in odpeljeta tudi njega v zapor. —

Preiskava je bila kmalo dokončana! —

VI.

„Juter bo glavna obravnava“, reče necega večera jetničar Cenkotu; „juter se bosta tedaj z ljubico zopet vidila iz lica v lice, in postavljena si eden družemu nasprot.“ Cenko kakor od gada pičen šine kvišku, in zakriči. „No! — le umiri se!“ reče hladnokrvno jetničar; — „Jerica je bila dozda poštena, v preiskavi je tudi povedala vse po pravici in resnici; več ko dve leti ječe ji bo javljne prisojeno. To pa je gotovo, da se juter z ljubico zopet vidita.“ — Strašansko razburjenega jetničar zapusti. Jetniki v sosednih zaporih slišali so ga celo noč divjati in besniti po njegovi ječi; — prot jutru je vse vtihnilo. —

Ko ob določeni uri pride jetničar po Cenkota, da bi ga odvedel pred sodbo, najde ga — mrtvega; — na jermenu svojih hlač bil se je obesil. — So ga li gnale v žalostni samomor obupnost, huda vest ali pa strah, nasprot postavljen biti zapeljani deklici, katero je pahnil v toliko sramoto in ječo, kdo ve?

Ljudje pa, ki so Cenkota dobro poznali, djali in govorili so: „Sodnike je prehitil; — če bi bil še kaj časa živil, prišel bi bil tako kot tako gotovo na vislice za katere je bi že zdaj zrel, kakor mehka hruška. Bog bodi milostljiv njegovi grešni duši!“ —

L.

Deželni odbor.

V seji dne 31. januarja t. l. baval se je deželni odbor z razvrtitvijo učiteljskih služb v plačilne vrste po določilih zakona z dne 29. novembra 1890. l., dež.